

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitenlanden franko p. p. f 6.00.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau van DE TIJD.

DONDERDAG 5 JANUARIJ.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 4 Januarij.

De Bisschop van Orleans (1) den schrijver der Brochure *de Paus en het Kongres* heeft wederlegd wat de beginselen betreft, geeft hij een korte bestrijding van de middelen, welke tot verwezenlijking dier beginselen reeds zijn in het werk gesteld, of worden aangeprezen.

Hij vangt aan met tegen de volgende bewering der Brochure op te komen: „De Romagna is sedert eenige maanden aan het gezag van den Paus onttrokken. Derhalve heeft die afscheuring het gezag van het voldongen feit (*le fait accompli*) voor zich.

Wij zijn, zegt de bisschop, met het geweld van het voldongen feit bekend, maar tot nog toe kenden wij er het gezag niet van.

Het gezag, die groote en heilige zaak, gegrond op het recht, op alle regten, ja die zelf het recht is, wat wordt het in uwe handen? Gij doet het voortspruiten uit geweld en laaghartigheid, en deze wilt gij, ten aanzien van Europa, er aan ten gronde leggen.

Ik begrijp dat men zoo laag afgedaald te zijn, uw beginselen te verwerpen, dat men de verwezenlijking daarvan en het waagwonderlijk Kongres, de bekrachtiging zulker uitsporigheden te eischen, en het toe te voegen dat het slechts een voldongen feit zal hebben goed te keuren.

Aldus zullen voortaan in Europa eenige maanden voldoende zijn om een feitlijken opstand tot een recht te maken, waartegen men zich niet meer verzetten mag.

En toch erkent gij dat de opstand der Romagna een verzet tegen het recht is. Maar dan is ook dat voldongen feit een onrechtvaardigheid. Welnu, wanneer men zwak is als de Paus, mag men niet voor een onrechtvaardig feit bukken, en wanneer men alvermogend is, als het Kongres, kan men, zonder zich te onteeren, het niet goedkeuren.

Maar het Kongres zal zich niet onteeren, en, wat mij betreft, ik heb een vol vertrouwen in de edele karakters en de beroemde mannen, die Europa er heen zenden.

Maar gij, gij onderwindt u een onrecht, een bekrachtiging van den opstand, de plegtige invoering van het revolutionair beginsel in het Europeesch volkenrecht, een heen voor alle soevereiniteiten, een rechtvaardiging van het geweld, en een lafhartig prijsgeven der zwakheden aan het Kongres als zijne roeping voor te stellen.

Hierna bespreekt de bisschop een ander gezigtspunt. De schrijver der brochure had ten opzichte van het Kongres nog de volgende stelling verkondigd: „Europa, dat Italië in 1815 heeft opgevoerd, bezit het recht om het in 1860 te redden.“ Italië redden, wil dus hier zeggen: het aan de Pausen gezag onttrekken. Iets verder dat de brochure zegt: „Het is Europa, dat in 1815 aan den Paus de Kerkelijke Staten en de Romagna geschonken (2) heeft, in 1860 kan het er anders over beschikken.“

Naar aanleiding van deze woorden gaat de Bisschop volgenderwijze voort:

Kunt gij een der voor 1815 ontroonde soevereinen opnoemen, die zou willen aannemen dat het Weener Kongres hem zijn Staten geschonken heeft, en het toekomstig Kongres ze hem weder zou kunnen ontrooven? De overgave van Sardinië, bij voorbeeld, wiens provincien toen allen Fransche departementen geworden waren,

erkent hij aan het toekomstig Kongres het recht om ze weder bij Frankrijk in te lijven?

„Europa beleefde in 1815 het einde van langdurige verwoestingen, omwentelingen en veroveringen; het beoogde de geschonden regten te herstellen (1).“

Een derde afdeeling van het geschrift des Bisschops bespreekt het doel, dat de brochure eigenlijk bereiken wil. Wij zullen ook daarvan later een uittreksel mededeelen.

De laatste Algemeene Vergadering der Evangelische Maatschappij (2).

II.

[Vervolg en slot.]

Wat nu de eigenlijke verrichtingen van al die Departementen en Correspondenten betreft, van velen kunnen we niet anders, verklaart de verslaggever, dan „zeer algemeene dingen zeggen“: dat namelijk „voor de verspreiding voor lectuur ook door leeskringen of bibliotheken zooveel mogelijk gezorgd wordt“; en dat is van belang, merkt hij aan, want het heeft óéns het gevolg gehad, dat een Roomsche-Katholiek, die de schriften der Evangelische Bibliothek ter lezing ontving, „zelf onbetrekkend werd.“

— Vergaderingen met leden werden op zeer vele plaatsen vruchteloos beproefd of zeer slecht bezocht; en daarom raadt men aan, wat men te Keppel deed: daar hield men zich den vorigen winter in de vergaderingen bezig met het bespreken van sommige leerstellingen en gebruiken der Roomsche Kerk, als de Transsubstantiatie, de Oorbiecht, het Vagevuur, het Kloosterleven, het Coelibaat, het laatste Oliesel, waarvan dan enkele leden des Bestuurs de verdediging op zich namen, aan de aanwezigen de gelegenheid gevende tot bestrijding. Dit gaf aanleiding tot menige levendige en opscherpende woordenwisseling, en wij prijzen deze inrigting te meer, omdat nog niet algemeen genoeg begrepen wordt, hoe tot bereiking van het doel der Maatschappij, ook hoog noodig is Protestantanten te oefenen tot goede medewerkers. Voor dezen geestelijken wapenhandel dient nog menige ligting [hoe geestig!] te worden opgeroepen.

Het Departement Utrecht gaat voort met bezoeken te doen brengen in de huisgezinnen, en ziet daarvan een nieuw tijdperk van bloei te ontmoeten. — Een vroeger vermelde bewaarschool heeft reeds 80 kinderen, en de aanvragen om plaatsing nemen nog toe.

Van de Departementen, waar plaatselijke arbeiders aangesteld, of tijdelijk Evangelisten en Colporteurs gevestigd zijn, zegt het Verslag uitvoeriger te kunnen spreken. „Is niettemin vrij onbeduidend wat men berigt en de bijeenraper blijkt er zelf mee verlegen, en met de hem gemelde overgangen niet tevreden te zijn. Te Amsterdam dan is „de ijverige en bekwame godsdienstonderwijzer“ H. J. de Ruyter Az. overleden: „naar men veel, vooreerst maandelijks de Uitvoerend-Commissie met de arbeiders, en dan nog weder om de drie maanden ter regeling van den arbeid. „Door veel verrassends en nieuw echter kenmerken zich de verslagen wel niet, evenmin als tegen wij zelve thans de eer hebben u aan te bieden“; maar daar is toch „stof in overvloed, om God in stilte te danken“; en dit komt hier op neer, dat de arbeiders der maatschappij in Roomsche-Katholieke huisgezinnen, met enkele uitzonderingen natuurlijk, immer goed ontvangen worden; waar echter tegenover staat, dat er „Roomsche-Katholieke echtgenooten zijn, die hunne niet altijd in

gelijke mate ijverige Protestantsche wederhelften dringen tot het afleggen van geloofsbelijdenis“; doch ook ontbreekt het niet aan een aantal verblijvende overgangen, die „uit volle vrije overtuiging“ geschieden. Uit een der Amsterdamsche verslagen wordt de ten bewijze van een eenvoudig woord werken kon, een voorbeeld „gehaald van een eenvoudigen sjouwerman, die met „zulk eene kracht van overtuiging sprak, dat een paar van zijn Roomsche kameraads lezen wilden gaan leeren om te onderzoeken naar de waarheid van zijn woord. — „Wij mogen — zoo besluit hierop het verslag — van den arbeid in de hoofdstad veel goeds blijven verwachten, ook van den nieuwen arbeider, die de plaats des overledenen (de Ruyter) vervult.“

De voorzigtige arbeider te Nijmegen weet van tijd tot tijd Bijbels en geschriften goed te plaatsen. Het bestuur gaat voort hem te leiden. In het vorig jaar werden tot lidmaat aangenomen eenige Roomsche-Katholieken, die van hem de eerste opwekking hadden ontvangen, van hevige bestrijders des Evangelies in standvastige vrienden verkeerden, en wien het was aan te zien, dat zij met geroerd gemoed vast besloten waren, niet slechts hun eenvoudig gevoel, maar ook hun helder verstand en frissche kracht aan den Heer te wijden.“

De oudste Evangelist der Evangelische Maatschappij was dat jaar het meest te Leiden werkzaam, waar hij maandelijks gemiddeld 55 huisgezinnen bezocht. Meermalen was men daar ongehinderd bij over zijne komst en „kon hij vertrouwelijk spreken“; ofschoon hij ook belemmeringen vond; bij de Oud-Roomschen (Jansenisten) was hij vooral welkom, en zij namen gaarne een Jansenisten Almanak van hem aan. Hij ondervond, hoe gedwongen overgangen tot de Roomsche Kerk de slagtoffers weinig bevreemden, en hoe te wraak, door de Geestelijkheid gezaaid tusschen ouders en kinderen, afkeer van de Roomsche kerkleer wekt. „Zijne catechisatiën werden goed bezocht.“ Den 5 April had hij het genoegen, „tien zijner leerlingen tot leden der Hervormde Kerk te zien aannemen. Openbare voorlezingen hield hij te Leiden niet, maar wel te Gouda, Oudewater, Delft, Rotterdam en Haarlem, te zamen ruim twintigmaal. „Uitgenomen te Haarlem, was de opkomst overal buitengewoon groot. Op ééne plaats schatte hij het aantal Roomschen, die hem hoorden, op twee honderd, twelk echter later afnam, welligt, omdat de Paters Redemptoristen tegenover hem preken. Men [wie?] gaf hem de getuigenis, dat zijne rede geen aanstoot geven kon, hoezeer hij gewoonlijk in zijne lezingen (minder in zijne huisbezoeken) de punten van verschil ter sprake bragt.“ — Van dien „broeder“, thans te Rotterdam geplaatst, lezen we nog, dat het Departementsbestuur te Leiden zijn verdrag met de stede gezegend achtte — „gansch anders dan Bosses, lid der Afgescheiden Gemeente, die hem verzocht te verhuizen, omdat hij eenige huiselijke rampen beschouwde als ééne straf des hemels, voor de inwoning van den Evangelist.“

De andere Evangelist bleef te Groningen werkzaam; en bezocht daar maandelijks gemiddeld honderd gezinnen. Hij onthoudt zich zorgvuldig van alle heftige polemiek; „doch heeft te klagen over fellen tegenstand, zoowel van Roomsche geestelijken en leeken als van helaas! van Protestanten uit gemengde huwelijken. „Berigten zijn weinig verblijvend, ofschoon men steeds bespeuren mag, dat de woorden „van de overgang“ gunstig op Roomschen werken, en dat anderen mededeelen, van tegen zij zelf te zijn. — Die Evangelist heeft het intusschen eenig stichtelijk aangelegd, dat het hoofdbestuur heeft moeten afdanken. Van hem sprak de verslaggever: „Maar wat is het belang van droeviger aard, dat de bezwaren, welke op dat veld zich schijnen op te doen, naar het Hoofdbestuur zich in de treurige noodzakelijkheid heeft gezien, om aan dezen arbeider tegen 1 Januarij e. k. zijn ontslag te geven, omdat hij zich ongeschikt betoont, om de Evangelische Maatschappij te blijven dienen.“

Nu volgt een reeks van berigten over een aantal colporteurs. Daar die berigten meerendeels met elkaar

(1) Zie ons nummer van 2 Januarij II.

(2) Diezelfde fraai overtuiging hebben wij ten opzichte van Lombardije meermalen in de *Amsterdamsche Courant* aangetroffen, als dat blad er zich bezigde den toestand van Italië te bespreken. Het meende dat Lombardije door het Weener Kongres aan de Oostenrijksche kroon was weggeschonken. Maar in wiens bezit Lombardije vóór 1815 was, heeft dat blad nooit medegedeeld, waarschijnlijk wijl zijn historische kennis niet hooger dan tot 1815 oploopt. De schrijver der brochure geeft echter op een andere plaats blijk, dat hem het lot der Kerkelijke Staten, de Romagna er onder begrepen, vóór 1815 bekend is; zijn volzin over het schenken door het Weener Kongres kan dus alleen op rekening van kwade trouw teld worden.

(1) Verscheidene Parijsche bladen vallen den bisschop met bitterheid om deze periode aan, wijl hij daarin met voor een Franschman zeldzame en loffelijke onpartijdigheid het Weener Kongres prijst, dat de overweldigingen van den eersten Napoleon te niet maakte. Wij begrijpen die aanvallen zeer goed te Parijs, wijl de Bisschop sommige nationale vooroordeelen scherpstafte. Dat echter verscheidene *Nederlandsche* bladen met een ophef van die schimpscheuten op den Bisschop van Orleans gewagen, zonden wij niet begrijpen, als wij het weten dat velen hunner geheel en al een onbevagen en onpartijdig oordeel missen, maar steeds in blinde opgeroepenheid aanschrijven wat de buitenlandsche pers lian dagelijks opschrijft.
(2) Uit de *Katholieke* afgedrukt.

overeenkomen, stippen we slechts enkele bijzonderheden aan met de plaatsen waar zij zich vertoond hebben.

Te Leeuwarden verving een colporteur den vertrokken Evangelist. Hij bezocht velen aan hunne woning, ook vele zieken; hield 's winters om de veertien dagen, Zondags avonds voorlezingen over kerkgeschiedenis, „die drok werden bezocht.” Van zijne leerlingen werden er zes tot lidmaat aangenomen, daaronder twee Roomschen: „eene weduwe met talrijk gemengd gezin komt over, ten gevolge van het bijwonen der lezingen”... „En ter bemoediging van allen, die wanhopen aan zegen op hun werk, nog dit: In het vorige jaar „reikte de colporteur in een gemengd gezin eenige geschriften uit, zonder daarvan veel vrucht te verwachten. „Thans kwam een zoon uit dat gezin uit eigen beweging „met verzoek om onderwijs, ten gevolge van den indruk, „dien het lezen dier boekjes op hem had gemaakt.”

Een ander colporteur werkte te 's Gravenhage, waar „hij dagen van zware beproeving had aan het ziek- en sterfbed van zijne vrouw. Na orde op zijn zaken gesteld en vooral zijn éénig kind aan goede handen toevertrouwd te hebben, nam hij, hoe diep ook bedroefd, den staf weder op. Te 's Hage en Delft nam hij eene proeve met een boekenkraam op de markt, „waar hij aanvankelijk nog al genoegen van had”; doch de heeren van het Hoofdbestuur gaven hem den raad, „om niet luide zijne waar aan te prijzen”, wat hun „met den aard van deze nering scheen te strijden”, en „zich alleen met hen, die de boeken inzagen of kooplust betoonden, in gesprek te begeven.” In omliggende dorpen werd hij goed ontvangen, ook dáár waar dit vroeger het geval niet was en men hem herkende. Wilde men somtijds al niet tot hem spreken, men sprak dan toch over hem, en „liet alzoo de zaak des Evangelies toch niet onopgemerkt voorbijgaan”!! — „Tusschen de dorpen N. en M. [Naaldswijk en Monster?] kwam hij in aanraking met twee hupsche Roomsche huisgezinnen”, die een Bijbel en een N. T., tien traktaatjes en nog een ander boekje kochten. „Daar het geweldig regende, verhaalt hij, bleef ik nog wat en las aan zes hunner de Bergrede voor, onder het lezen, zooveel ik kon, verklarende. Allen luisterden met ingespannen aandacht, en drie dergenen, die met mij ingekomen waren, vergaten er bij te gaan zitten.”

Een colporteur te Gouda en omliggende plaatsen heeft op de markt en bij het rondgaan veel verkocht: doch hij weet ook goede gesprekken met Roomschen te houden, zoodat zij „soms in getale hem volgen, om hem op andere erven nogmaals te hooren spreken.”

Een colporteur te Alkmaar meldt niets dan dat er hier of daar een N. T. of eenig boek van hem gekocht of aangenomen, en soms gebruikt is; niettemin schrijft hij in een zijner rapporten: „Als allen eens de ervaringen opdeden, die wij hebben, zij zouden niet vragen: Wat goeds doet de Evangelische maatschappij?”

Verder hooren we, dat de colporteurs weder zomerreizen gemaakt hebben, en wel op dezelfde plaatsen van het vorig jaar; dat was zoo nuttig bevonden. Een hunner ging wederom Twenthe in: een harde akker. Tot boeken verspreiden was minder gelegenheid dan elders”; althans N. T. kon men er niet plaatsen. Die man had, vertelt hij, belangrijke gesprekken met twee pastoors, en sprak ook veel met de menschen, want zegt hij: *Boeken kunnen zij keeren, maar woorden niet.* Hij vond daar en elders meer afkeerigheid van de Roomsche Kerk dan uitwendig werd vermoed”: ééné plaats noemt en roemt hij als uiterst vatbaar; op eene andere vond hij overal de verspreide N. T. terug „en houdt zich verzekerd [bewijzen geeft hij niet] op menige plaats en in menig hart het gebouw, door priesterlist opgetrokken, omvergehaald en wat beters gesticht te hebben”!!!

Een ander colporteur reisde eerst in de omstreken van Haarlem. Het werken was daar niet gemakkelijk; er waren echter ook dorpen die aangename ontmoetingen opleverden. „Nu en dan gaf hem de laauwheid of zwakheid van den pastoor gelegenheid om veel te kunnen spreken.” — Elders vond hij bijzonder veel leelust; dankbaar zag hij op die streken terug, waar hij o. a. 23 onderlijnde en 36 andere Nieuwe Testamenten in goede handen achterliet. Ongaarne zag men hem op menige plek vertrekken; de arbeid in dat heerlijk oord had hem, na zijn treurig lijden, nieuwe veerkracht geschonken. „Na een bezoek aan zijn zontje” ging hij in het 4^e distrikt van Zeeland werken, waar hij 't vorige jaar ook geweest was en werwaarts hij uit Delft geschriften gezonden had. Verschillend waren zijne onderzendingen naar gelang van den invloed der pastoors; „velen waren los van het gezag der Kerk”; — „van tijd tot tijd kwam hij in aanraking met Belgische werklieden, die als 't ware bedelden om geschriften; ook „sprak hij soms tegen verharde slaven der R. K. Kerk „zeer krachtige woorden, welke blijkbaar op de omstanders een goeden indruk maakten en door hen weder „werden overgebracht een ieder op hunne plaats.” — Op het verzoek van een Zeeuwsch Departement liet het Hoofdbestuur hem in de maand Augustus ook in het 5^e distrikt werken.

Een derde colporteur bezocht eerst de stad Enk-

huizen, en vond van degenen, die hij er in het vorige jaar opwekte, sommigen tot lidmaat aangenomen, anderen nog volhardende in het nemen van onderwijs. De verkoop van geschriften was niet onbelangrijk, en hier en daar kon hij ten aanhoore van een aantal Roomschen de zaak des Evangelies aanprijzen. Doch om de kermis en den drukken veldbouw kon hij in die stad en omstreken niet zooveel doen als hij gewenscht had. — In Hoorn vond hij meer gelegenheid: daar werden Roomsche gezinden tot nadenken gebracht, al ontmoette hij in de huisgezinnen soms ook tegenstand. Eene beweging, eens op de openbare straat tegen hem beproefd, belette hem niet in diezelfde buurt zijn werk te hervatten; de bevoegde magt beschermde hem op uitnemende wijze; hij roemt vooral den steun der predikanten: en ook „de wegwijzer en hulp, welke men „hem medegaf, strekte niet weinig om te verhoeden, „dat hij als een gewoon venter aan de deuren werd „afgewezen.” — „In Purmerend vond hij weinig ingang”; toch deed hij wat hij kon „en niet zonder zegen” — „Te Zaandam vond hij de deur meer geopend voor zijne woorden en geschriften.” — Thans echter was de bepaalde tijd voor de zomerreis verstreken; te huis gekomen werd hij aanstands ernstig ongesteld van vermoeienis, doch kon gelukkig weer spoedig zijn werk hervatten.

Verre het grootste gedeelte van het Verslag, is, gelijk men ziet, aan het werk der zoogenaamde Evangelisten en colporteurs gewijd. Van andere bemoeijingen vindt men slechts een enkel woord; omtrent sommige aangelegenheden vernam men mondeling wat in het Verslag min voegelijk kon opgenomen worden. We stippen nog het volgende uit het Verslag aan.

Op de colportage is een reglement vastgesteld. Van de Evangelisatie in België hooren we enkel, dat zij „aanleiding heeft gegeven tot ernstige beraadslaging en zeer merkwaardige correspondentie”; doch de persoon, „welke voor dien zendingspost zoo bijzonder begerlijk scheen”, heeft zich verplicht geacht daarvan af te zien.

De Evangelische Maatschappij geeft (behalve den Evangelischen Volks-Almanak), onder medewerking van een aantal schrijvers en schrijfsters (1), voortdurend de *Evangelische Bibliotheek* uit, — bestaande uit afzonderlijke groote en kleinere boekwerken in proza en poëzy, over Geschiedenis, den Bijbel en zijne verklaring, Geloofs- en Zedeleer — welke men zich ten doel stelt, eene geschikte lektuur voor het beschaafd Christelijk gezin te leveren, en aldus Christelijke kennis en Christelijk leven te bevorderen. De uitgebreidheid van hetgeen elk jaar geleverd wordt hangt af van de meer of min ruime intekening: bijv. 50 vellen druks (800 blz.) voor 500 tot 1000, doch 75 vellen bij 1000 intekenaars, enz. — Daarvan nu lezen we in 't Verslag: „De uitgave van kleine en groote geschriften ging zoo geregeld mogelijk voort en hun inhoud bleef aan den geest der Evangelische Maatschappij beantwoorden. De *Evangelische Volksalmanak* „had eene oplage van elf duizend exemplaren, die niet „voldoen kon aan alle aanvragen, zoodat wij velen „(die trouwens ook te laat bij ons inkwamen) moesten „afwijzen. De *Evangelische Bibliotheek* voldoet aanvankelijk aan de verwachting en heeft, wat den inhoud „van vele stukken betreft, uit bevoegden mond grooten lof ingeogst. Hare Commissie (voor wie door „het Hoofdbestuur een reglement is gearresteerd”) zeide op het einde van haar Verslag der voorjaarsvergadering: „dat zij in twee jaren tijd 154 vellen druks „gemiddeld en 1260 exemplaren heeft verspreid, te „gen billijken prijs een goed boek voor de colportage geleverd, haar schuld afgedaan, en daarbij eene niet „onaanzienlijke bate kan aanwijzen.”

Die colportage-bibliotheek verdient dubbel onze aandacht; vooreerst natuurlijk om de anti-Katholieke werken, waaruit ze bestaat, als A. Palearius, *Pleitrede tegen het Pausdom*, Dr. K. F. Merleker, *Geschiedenis van de Staatkunde des Pausen*, J. H. Sonstral, *Het Protestantisme vóór de Hervorming*, enz.; doch veel meer nog, wijl zij voor 't oog ook Katholieke boeken

(1) M. A. Amshoff, Anna; H. van Berkum, R. Koopmans van Boekeren, Dr. J. Boeles, W. P. R. Bouman, Dr. H. J. Broers, Dr. A. W. van Campen, L. van Cleeff Jr., P. Cool, J. Douwes Jr., Elise, W. Franken Az., H. A. C. Denier van der Gon, U. P. Goudschaal, Dr. B. ter Haar, Dr. A. J. Hamerster, Dr. D. Harting, Joh. Hooijkaas Herderschee, G. P. Kits van Heijningen, Dr. S. Hoekstra Bz., A. H. van der Hoeve, Dr. P. Hofstede de Groot, Dr. C. P. Hofstede de Groot, Dr. R. Binnink Janssonius, Dr. F. J. A. Juius, J. Busch Keizer, J. P. de Keijser, Dr. P. A. Koppius, Dr. A. Knänen, Dr. E. Laurillard, M. M. Schim van der Loeff, Dr. E. J. Diest Lorgion, Dr. L. S. P. Meijboom, L. G. Meijer, Dr. W. Moll, Ch. G. Montijn, J. Offerhaus, C. W. Pape, Dr. L. G. Pareau, Dr. A. L. Poelman, D. Pijzel, Dr. L. W. E. Raauwenhoff, L. A. C. Reigersberg, A. T. Reitsma, J. Herman de Ridder, Dr. R. C. H. Römer, Dr. W. H. Haverkorn van Rijsewijk, Dr. J. H. Scholten, Chr. Sepp, J. H. Sonstral, Dr. J. P. Stricker, Dr. J. Tichler, A. van Toorenenbergen, Dr. S. K. Thoden van Velzen, U. W. Thoden van Velzen, A. J. Trip, J. E. de Voogt, Dr. J. C. Zaalberg Pz. W. C. van der Zwaag.

aanbiedt, als: G. H. Schubert, *Herinnering aan Bernard Overberg* (wieus katechismus in veler handen is), Dr. Ph. Joh. von Brunner, *Gebedenboek voor wêlonderwezen Katholieke Christenen*, Dr. R. Binnink Janssonius, *Gezangen der Katholieke Kerk*, waarvan eene tweede verzameling wordt aangekondigd. Dat is eene verraderlijke manier van doen om de Katholieken te misleiden. Reeds voor een geruimen tijd is ons eene bijdrage over die zoogenaamde *Gezangen der Katholieke Kerk* geworden; we denken er eerlang gebruik van te maken. Doch de hooggeachte toezender wist waarschijnlijk niet, dat het bundeltje aan het hoofd staat van de *Evangelische Bibliotheek*; zeker had hij anders ook daarover zijne verontwaardiging doen hooren. Hoe weinig men intusschen die gezangen vertrouwen mag, besluite men o. a. uit het einde der Voorrede: „Dat ik — zegt „de vertaler — in hetgeen hier is opgenomen, sommige „namen, uitdrukkingen, BEGRIPPEN VAN HET KERKE- „LIJK LEERSTELSEL DOOR EVANGELISCHE HEB VERVANGEN, „zal, hoop ik, niet worden gewraakt door den geest der „vrijheid, van wien wij den triomf der waarheid, der „eenheid en des vredes over alle scheiding tusschen „Christenen biddend verwachten.” — En in eene noot op zijne vervalschte vertaling van 't *Lauda Sion Salvatore* en *Pange lingua* durft hij (bl. 67) vragen: „Zou er waarlijk het schoone van beide liederen lijden, „waar de leer der transsubstantiatie door eene Evangelische voorstelling is vervangen?”

Nu de colporteurs ook zulke boeken te koop of ten geschenke aanbieden, mag het niet verwonderen, dat hier en daar een Katholiek, door het uiterlijke misleid, eenig werkje gekocht of aangenomen heeft, waarvan men dan in de verslagen zulk een ophef maakt. Doch dit is voor de Katholieken en inzonderheid voor de zielzorgers eene reden te meer, om tegen die gevaarlijke lieden te waken en op hunne hoede te zijn. Zelfen verklaren die marskramers, dat het van den ijver der priesters afhing of zij goed dan wel kwalijk ontvangen werden; „nu en dan — zoo durven zij openlijk schrijven — gaf hun de laauwheid of zwakheid van den Pastoor gelegenheid, om veel te spreken”; wat Pastoor zal zich niet verontwaardigd voelen op dat verwijt? Ligt echter kan het zijn, dat eenig zieleherder, met dat slag van rondventers onbekend, er de zijnen niet tegen heeft kunnen waarschuwen en wapenen. Men ziet uit het verslag hoe er geijverd wordt; het colporteurs-werk is gereguleerd en georganiseerd; zij, de evangelisten en verdere arbeiders werken onder de leiding van het hoofdbestuur en van 't bestuur der plaatsen en streken waar zij rondtrekken; zij komen geregeld terug en laten niet los; vooral hebben zij 't op de *gemengde huwelijken* gemunt, en allerlei middelen staan hun ten dienste om daaromtrent eene naauwkeurige kennis in te winnen. Men ziet ook wat zij werken met *Almanakken*, met den Evangelischen en den Jansenisten almanak, met welken laatsten zij te eer de geloovigen bedriegen, wijl het een *Almanak voor Roomsche Katholieken* heet te zijn; — eene reden te meer, om voor de verspreiding van onze Katholieke Almanakken (1) en in 't geheel van goede boeken en traktaatjes (2) te ijveren. Dat de kinderen der duisternis het hierin toch niet winnen van de kinderen des lichts! Wat we van onze bestrijders te wachten hebben, hoorden we reeds, en zegt ons nog eens het einde van 't Verslag: „INSPANNING VAN ALLE KRACHTEN, eendragtig samenwerken blijft behoefte, waar nog zoo sterke magten zich aankanten tegen de vrijheid in Christus”; — en „indien „eenmaal onder Gods hoog bestuur ook groote wereldgebeurtenissen strekken, om de hinderpalen te verbrijzelen, die de verbreiding des evangelies in den weg „staan, dan moge ook door onzen arbeid (der Evangelische Maatschappij) ons vaderland vatbaar zijn, om „den gezegenden invloed daarvan te ondervinden, en „de latere geschiedschrijver van de groote omwentelingen [?] in Rome's Kerk Nederland andermaal kunnen „noemen: „de welbereide „akker””.

(1) Hetzij die van den heer Alberdingk Thijm, of der Vincentiusvereniging, of van den boekhandelaar Sladeot te Groningen. — De uitgever van den Almanak der Vincentiusvereniging (B. Lenfing te Amsterdam) heeft dit jaar een goed werk gedaan, met het lieve en allernuttigste boekje voor een ieder, bij vooruitbe-telling van ten minste 20 exemplaren, tegen 10 cents verkrijgbaar te stellen.

(2) Gaarne bevelen we te dezer gelegenheid de *Godsdienstige Traktaatjes* aan, welke van het jaar 1842 tot 1859 maandelijks bij den heer Josué Witz uitkwamen, „doch waarvan de volgrees gedurende 1857 en 1859 door opgerezene belemmingen werd onderbroken”, en nu „de eigendom en uitgave” door de Wed. J. R. van Rossum te Utrecht is overgenomen. Die Traktaatjes, zegt de uitgeefster, zijn genoeg en gunstig bekend, en behoeven geene aanprijzing: „voor diegenen echter, welke er minder mede bekend zijn, acht zij het niet nutteloos, ten minste deze opmerking te maken, dat bij veelzijdige werking tot een gelijk doel onder de niet katholieke bevolking van Nederland, de onderneming welke zij zal voortzetten de eenige is van dien aard, welke onder de Katholieken bestaat.” — Zij vertrouwt, „dat zij door die Eerwaardige geestelijken, welke haar de bearbeiding der opstellen hebben toegezegd, ondersteund, in staat zal zijn, aan eene zaak, waarvan het nut zoo algemeen erkend wordt, blijvende duur en bloei te geven.” Moge haar vertrouwen niet verijdeld worden!

Zoo spreekt en werkt één der geheime of half-geheimen Protestantsche genootschappen, als, behalve de *Evangelische Maatschappij* daar zijn: *Welstand, Unitas, Christelijk Hulpbetoon, Phylacterion, de Gustaaf-Adolf-Vereeniging*, enz. En ofschoon blijkbaar de vruchten niet zijn naar de vele middelen waarover zij beschikken: die gezamenlijke krachtsinspanning der Protestanten moet ons niettemin opwekken tot eene verdubbeling van ijver en waakzaamheid, en — laat ons dit vooral er bijvoegen — tot een te vuriger en aanhoudender gebed voor hen en voor ons zelve.

Men schrijft ons uit Batavia 7 November:

„Men schijnt in Europa in de grootste ongerustheid te verkeeren omtrent Indië. Ik begrijp niet waarom sommigen er genoeg in scheppen onzen toestand als haghelijk af te schilderen. De onlusten op de Buitenbezittingen zijn weinig beduidend, minder dan in vroegere dagen. Java is zoo rustig als ooit. Er is geen schijn van eenige opschudding op geheel Java te vinden. Boni zal weldra door onze troepen in bezit genomen zijn. Op Palembang is het sedert 1850 zoo rustig niet geweest als thans, en op Banjermassing kunnen wij het oproer als gedempt beschouwen. Zoodat al die onrustbarende geruchten, in Nederland omtrent Java verspreid „niets te beduiden hebben.”

Fransche schrijvers, zoodra zij van andere toestanden of zaken gewagen dan die te Parijs onder hun oogen voorvallen, schrijven vaak met het meeste aplomb den potsierlijksten onzin neder. Bij de vele voorbeelden, die daarvan bekend zijn, voegt het jongste Nummer van het *Journal des Débats* weder een nieuw. Dat Nummer bevat een studie over Addison door H. Taine, een schrijver, die in de Fransche pers voor een *esprit sérieux* bij uitnemendheid wordt gehouden. In den loop van zijn opstel vindt genoemde heer H. Taine gelegenheid den praktischen zin der Engelschen te roemen, en om aanschouwelijk te maken, waarin die eigenlijk bestaat, deelt hij het volgende mede, wat wij ten vermaken onze lezers hier woordelijk vertalen:

„Een Engelsche lord, die in Holland reist zal niet schromen een keizerlijk binnen te treden om er persoonlijk te komen. Hij heeft in zijn oogen schouw te nemen. Daarna keert hij terug voorzien van nauwkeurige opgaven en volledige aantekeningen. Dit opzamelen van aan de werkelijkheid getoetste opgaven vormt den grondslag van den praktischen zin der Engelschen!”

Wij vernemen dat de Regering aan de heeren Maxwils en Schretlin, aanvragers voor de concessie van de lijn van Gouda naar Scheveningen, buiten bezwaar van 's rijks schatkist, de volgende voorwaarden tot het verkrijgen van die concessie heeft gesteld. Vooreerst zouden die heeren een waarborgkapitaal van f 150,000 moeten storten en in de tweede plaats zouden zij moeten trachten zich te verstaan met de Hollandsche spoorwegmaatschappij omtrent de daarstelling van den spoorweg van 's Gravenhage naar Scheveningen terwijl zij tevens verzocht zijn voor 1 Feb. e. k. hun bepaald besluit aan de Regering kenbaar te maken. (s G. W.)

Z. M. heeft op zijn verzoek eervol ontslagen: als prokureur bij de arr.-rechtbank te Zierikzee, mr. J. P. N. Ermerins; benoemd tot ontv. der dir. bel. en acc. te Meeden en Muntendam, F. C. G. van Motman alsmede het ontvangkantoor der dir. bel. en acc. te Westzaan-ingevoerd en vereenigd met dat derzelfde middelen te Zaandijk e. a., onder voortdurend beheer van den ontvanger A. Roelans aldaar.

ROTTERDAM, 3 Jan. Ter markt van heden waren de prijzen der Boter: 1ste kwal. f 52, 2de kwal. f 49, 3de f 46.

GORINCHEM, 2 Jan. De marktprijzen van heden waren als volgt: Tarwe f 8.10, Rogge f 5.70 a f 7.25; Gerst f 4.50 a f 5.75; Havert f 2.50 a f 3.50; Beenen f 7 a f 7.25; Boter f 0.90 a f 0.95 het Ned. G.; Eijeren f 3.20 de 100 stuks; Aardappelen f 2.50 a f 3.

De graanhandel was gedrukt. De aanvoer en de handel in vee gering, maar de prijzen waren buitensporig hoog.

De telegraaf van heden meldt het volgende:

PARIS, 4 Jan. De *Constitutionnel* zegt gemagtigd te zijn het berigt tegen te spreken, dat de aartsbisschop van Parijs aan de geestelijkheid zijne ongerustheid zou hebben te kennen gegeven over den toestand der Kerk. De aartsbisschop heeft integendeel, zinspelende op de ongerustheid, welke onder de geestelijken heerscht, haar tot vertrouwen aangehouden en herinnerd, dat de Keizer de meeste gehechtheid aan de Kerk koestert.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIS, 2 Jan. Het vlugschrift *De Paus en het*

Kongres gaat voort de gemoederen bezig te houden, en het antwoord daarop van Mgr. van Orleans maakt een voorbeeldeloozen opgang, zoodat de uitgevers, in weerwil hunner dag en nacht werkende snelpersen, reeds tweemaal genoodzaakt waren de afzendingen te staken, wegens gebrek aan genoegzamen voorraad. Hebben de revolutionairen bewezen in *de Paus en het Kongres* belang te stellen, als in den tolk hunner wenschen, zoo geven de Katholieken een indrukwekkend blijk van overeenstemming met de gevoelens van Mgr. Dupanloup, als den tolk van 's Pausen heilig regt. De revolutionairen zijn vooral verbitterd, wijl de bisschop in eene derde editie de volgende woorden gevoegd heeft: „Behalve den laster, welken door den heer About in lager vorm gehuld werd, is de *Paus en het Kongres* eene nieuwe uitgave van zijn schotschrift. De gevolgtrekkingen des heeren About en van het jongste geschrift zijn ten eenemale dezelfde.”

Niet alleen het gewone publiek en de pers, maar ook de hooge staatkundige kringen houden zich met de brochure *de Paus en het Kongres* bezig, en men zegt, dat de zamenkomst van het Kongres door de verschijning er van op het spel gezet is. Kardinaal Antonelli werd in het begin van Januarij hier verwacht en men maakte reeds zijne appartementen gereed. Thans wil men dat Z. Em. niet zal komen, wijl de nuntius in een telegram de gevolgtrekkingen van het schotschrift te Rome heeft doen kennen, met de bijvoeging vruchteloos beproefd te hebben, den heer Walewsky te doen verklaren, dat de regering geen deel aan het geschrift had.

— Nopens het antwoord des Keizers op de toespraak van den pauselijken nuntius bij gelegenheid van het nieuwjaar verneemt men nader, dat het op het publiek een minder goeden indruk dan op het korps diplomatiek heeft gemaakt. Men had verwacht dat die woorden duidelijk het denkbeeld van het gouvernement zouden hebben uitgedrukt, nopens de oplossing van de Italiaansche kwestie. Nu die verwachting teleur gesteld is, wordt de algemeene opinie verontrust en wel om reden dat men haar niet bepaald heeft gerust gesteld. Men tracht dan ook de keizerlijke woorden te ontleden en vraagt, waarom er nu gesproken wordt van de „herstelling” des vredes en van het vertrouwen, en of die uitdrukking niet bewijst dat Napoleon III den vrede niet als volkomen bevestigd beschouwt; ook baren de woorden: „zoo veel van mij zal afhangen”, die een soort van voorbehoud te kennen geven, bekommering en men weet eigenlijk niet wat de „erkende regten” zijn welke hij voornemens was ditmaal te doen eerbiedigen. Een en ander vindt men duister en doet vragen of bereids bestaande of toekomstige verwikkelingen wederom de rust en den vrede van Europa bedreigen.

In de Parijsche bladen vindt men dien indruk niet weder gegeven, maar de algemeene heerschende meening en de daling ter Beurze bewijzen genoegzaam dat die indruk op den handel gewerkt heeft. Dat zwijgen van bijna al de bladen is trouwens zeer merkwaardig. Behalve eenige regels in de *Gazette de France* en den *Courrier de Paris* nopens de weinige opheldering, die 's Keizers woorden ten aanzien der bedoelingen van de Regering geven, bepalen allen zich, uitgezonderd de *Patrie*, bij de vermelding van het feit zoo als de *Moniteur* dat publiceert.

De *Patrie*, namelijk, tracht te verklaren wat de Keizer met den eerbied voor de erkende regten bedoelt, en meent dat de tijdelijke magt van den Paus een dier regten is; doch voegt daaraan toe dat Frankrijks government, 'twelk met alle regtvaardige beginselen sympathizeert, hoewel die regten eerbiedigende, 'geen blijkt uit den raad aan de bevolkingen der Romagna gegeven, toch moet trachten het regt van den H. Stoel in overeenstemming te brengen met de veiligheid van Europa en de eischen der hedendaagsche maatschappij.”

Kardinaal Morlot zou, zoo als gezegd wordt, bij ontvangst der geestelijkheid op Nieuwjaar eenige woorden hebben geuit, die zijn bekommering ten aanzien van den H. Stoel uitdrukten en tevens zijn ontevredenheid over 's Keizers politiek. Ook zou de prelaat, bij gelegenheid dat hij Zijne Majesteit zijne gelukwenschen bracht, gewezen hebben op de gewichtige belangen van het Pauschap; waarop de Keizer geantwoord had, dat hij zijn dubbelen pligt als vorst en christen zou weten te vervullen.

Hoewel de waarheid der bijzonderheden van dat feit niet volstrekt gewaarborgd wordt, mag er toch aan den grond er van geloofd worden; 't duidt overigens genoegzaam aan met welke innige belangstelling de geestelijkheid zich met de regten van den H. Stoel bezig houdt.

— Lord Cowley is gisteren avond naar Londen vertrokken, naar men zegt uithoofde van nieuwe politieke bezwaren.

— Bergisteren was er een familiëkring van prinses van Oranje, de prinses van Metternich, de prins van Pruisen, tegenwoordig waren. Men verwacht tegen den 7 Januarij een groot bal in de Tuilerien.

— De heer Ollivier zal, ten gevolge van een besluit der Parijsche balie, in hooger beroep komen van het hem getroffen vonnis, waarvan dezer dagen melding is gemaakt en bij de behandeling van het geding voor het hof van cassatie worden bijgestaan door den deken van dienst (den heer Plocque) niet alleen; maar tevens door al de voormalige dekens en al de leden van den raad van discipline.

— Men zegt dat de heer About op dit oogenblik bezig is met het herzien der vinnigste uitdrukkingen van zijn werk, zonder evenwel iets te veranderen aan de konkluzie, welke niets anders zou zijn dan die door de brochure: „de Paus en het Kongres” aangeduid. Hij zou eenige scherpe personaliteiten verzachten, zoodat er geen reden of voorwendsel meer kan bestaan om Frankrijk voor zijn boek gesloten te houden. De exemplaren der *Question Romaine*, in Frankrijk aanwezig, zijn door aller handen gegaan en worden tot ongehoorde prijzen gekocht. De uitgever zou er meer dan 2000 in Engeland hebben gedebiteerd: een zeldzaamheid voor een Fransch werk aan gene zijde van het kanaal.

— Het plan bestaat om voor ieder der twaalf maatschappen in de nabijheid der Invaliden een schoon hôtel te bouwen. Die hôtels zullen in gelijken vorm nevens elkander gebouwd en in de Avenue Ségur geplaatst worden.

— Uit Madrid ontvangen tijdingen maken melding van een belangrijk gevecht tegen de Marokkanen, dat ten voordeele der Spanjaarden is uitgevallen. Generaal Prim, aan wien de eer van dien slag toekomt, had niet minder dan veertig duizend vijanden te bestrijden. Hij overwon ze langs de geheele strijdlinie. Op 1500 man wordt het verlies der Marokkanen geschat, terwijl dat der Spanjaarden slechts vijf of zes honderd man bedraagt. Die overwinning zou hen vergund hebben tot Castillejos voort te rukken.

ITALIE.

ROME, 28 Dec. Een der plegtigheden, met Kerstmis hier in gebruik, is het zegenen door den Paus van den degen en den hoed van scharlaken fluweel, welke den een of anderen vorst, verdediger der Kerk, wordt aangeboden. Men vraagt welke vorst tegenwoordig waardig zou zijn dat gewijde zwaard aan te gorden en zich met dien helm te dekken? Velen weten wien zij beiden behoorden te kunnen geven, maar kennen hen, als de Paus sinds jaren doet, aan niemand toe.

Na de hoogmis in den St. Pieter heeft de Paus, omringd van kardinalen, kerkvorsten en kanuniken eenige veelbeteekende woorden gesproken, naar aanleiding van den tekst: *Domine, fac ut videam*. (Heer, maak dat ik zie.)

Het is te betreuren dat de toespraak niet kan medegedeeld worden. Als bijna alles wat Pius IX spreekt, is zij zonder voorbereiding uit het hart geweld en door den verheven geest bestierd, welke 's Pausen woorden en daden steeds kenmerkt.

— Naar gezegd wordt heeft de kardinaal Antonelli verklaard dat hij den 10^{en} Jan. naar Parijs zoude vertrekken; wijders was nog niets bepaalds van een tegenbevel bekend. De Paus zot aan de Consulta hebben medegedeeld, dat hij van wege buitenlandsche Katholieken het aanbod had ontvangen eener geldleening van twaalf millioen Romeinsche kroonen, doch dat dit aanbod bepaaldelijk van de hand was gewezen.

— Uit Napels wordt dd. 31 Dec. gemeld, dat de verwachte algemeene amnestie was uitgesteld; aan vijftig staatkundige veroordeelden was echter gratie verleend.

— Het gouvernement der Emiliaansche gewesten heeft den inkwiziteur van het Heilige Officie te Bologna, die in der tijd bevel gaf tot de overbrenging van den jongen Mortara naar Rome, in hechtenis doen nemen, als beschuldigd van de misdaad van kinderroof.

— Het geschrift *De Paus en het Kongres* heeft in geheel Italië een diepen, doch ook zeer verschillenden indruk gemaakt. Zoo wordt uit Bologna aan de *Indépendance belge* geschreven dat de partijgangers der inlijving er zeer door teleurgesteld, die van Napoleon echter verheugd zijn. De raddraaiers onder Romagna hadden in de volksvergadering voor de inlijving gestemd, wijl hun dat het middel toescheen om hunne revolutie tegen den H. Stoel-gesteund te maken. Nu het vlugschrift hun doet vermoeden, dat het koninkrijk een Midden-Italiaansch rijk zal bezitten, dat den prins Viktor Emmanuel in den brand zal slaan, Parma en Florence is men echter niet bereid zich bij Piemont aan te sluiten.

Even als in deze hoofdstad heeft te Brussel een komitee gevormd uit de belangrijkste des lands, om een adres aan den Paus op te stellen. Men bemerkt door geheel België onder de hoogste standen een bijzonderen ijver om den H. Vader langs dien weg bewijzen van trouw en gehechtheid te geven.

STADSNIEUWS.

240ste Staats-Loterij. (Prijzen van f 1000 en daarboven.)
5de Klasse, 5de Lijst: N° 866 en 2587 ieder f 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 4 Januarij.

BEVALLEN (1 Jan.): S. W. van Hulsteyn, geb. Maaning, Z. - G. J. J. Schmidt, geb. Mackenstein, D. - (2 Jan.): S. H. Lutkie, geb. van de Griendt, D.
OYBLEDEN (29 Dec.): J. M. E. Vingt, wed. H. W. Braakman, 72 j. - M. E. Cloetingh. - F. A. Alders, 64 j. - O. V. D. V. Schuring, wed. Kautz, 73 j. - (2 Jan.): C. W. van der Rijst, geb. Wijnobel, 21½ j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

	3 JAN. 4½ u.	gebl.
Amsterdam, Thesaurie . . . . . 5 pCt.		
Nederl. Bank 4		
Nederl. Werkel. Schuld a 2½ pCt.	64½	64½
Dito Dito 3	76½	76½
Dito Dito 4	98½	98½
Oost-Ind. Leening 4	97½	
Amortisatie-Syndikaat 3½	94	
Handel-Maatsch. op rescontre	125½	
Aand. Holl. Spoorweg		
Leening idem 4½		
Aand. Rijn-Spoorweg 4½		
België, Cert. Adm. B. Bk. 2½		
Dito Rothschild 2½		
Frankrijk, Certificaten 3		
Spanje, Obligatiën 1¾	329½	321½
Dito 3	43½	43½
Dito Binnenlandsche	42½	42½
Amortisabele Schuld		
Bewijzen Coupons		
Portugal, Obligatiën 3	44½	
Dito 1856/1859 3	42½	
Uitgestelde		
Rusl., Obl. bij Hope en Co. 5	103¾	103%
Dito bij idem 1828/1829 5	101%	
Cert. bij idem 1831/1833 5	86	
Dito bij idem 1840 4		
Dito bij Stieglitz 4	81	
Dito Nieuwe 4		
Dito 5de Serie 5	90½	90½
Dito 1855, 6de Serie 5	99½	99½
Dito Adm. te Hamburg 5	98	
Dito dito te Londen 5	95	
Dito dito dito 4½	63½	63½
Dito dito dito 3		
Inschrijf. in Assignatiën 6	63½	
Certificaten van dito 6		
Spoorweg Aktiën 5		
Polen, Aand. 1835, fl. 500	158	158½
Obligatiën . . . . . 4 pCt.		
Pruissen, Oblig. 4½		
Dito 1839 5	102%	
Aandeelen 1854 . . . . . 3½	205	
Oostenrijk, Obl. bij Gollen C. 5		
Dito dito 4	53½	54
Dito Metalliek 5	28%	28½
Dito Rente Amsterdam 5	74%	74%
Dito Nationale 1854 5	58½	59
Weener Bankaktiën . . . . . f	828	
Dito Aand. fl. 250, 1839	285	
Dito dito . . . . . 250, 1854 4 pCt.		
Beijmen, Spoorweg Aandeelen		
Napels, Cert. bij L. en B. 5		
Dito bij Rothschild 5		
Denemarken, Obl. te Lond. 5		
Dito 3		
Braz. Geldl. 1824 v. £ 100 5	98%	
Dito 1839 van £ 100 5	99½	
Dito 1843 " " 100 5	91%	
Dito 1852 . . . . . 4½	91%	
Dito 1855 . . . . . 4½	91%	
Sardinië 5		
Peru, Geldl. 1854 . . . . . 4½		
Dito te Parijs		
Ecuador, Oblig. 1855 1	12½	
Venezuela, Obligatiën 3	261½	27
Dito 1½	14%	
Grenada, Obligatiën 4		
Dito Uitgestelde		
Mexiko, Obligatiën 2	211½	21%
Nrd. Amer. Ph. Hope en C., Lr. A	96½	
Dito dito Lr. B		
Dito bij Rothschild . . . . . 6 pCt.		
Hollands Spoorw. Aandeelen		
Dito Oblig. Constr. Bons. 7pCt.	81½	
Galvest. Spoorweg Oblig. 8	57%	
Louisiana 5		
Grieken, Obl. Geldl. 1825 6		
Handel-Maatschappij kontant 125½, dito Leening 1858		
4 pCt. - Russische Spoorweg volgeformeerde 223, 223½;		
Hypotheek 4½ pCt. - Fr.-Oost. Spoorw.-Oblig. bij Hope		
3 pCt. 123; Eng. Rijn / -		
Binnenlandsche en Spaansche fondsen vast. Overigens was		
de markt onveranderd.		
Keers van het Geld: Beleening 3 pCt, Prolongatie 3, ½ pCt.,		
Diskonto 3 pCt.		

VOORLOEPIC BERICHT DER BEURS
van 4 Januarij tot 3½ ure.

Nederl. Werkel. Schuld a 2½ pc. 64½; Aand. Handel-Maatsch. - Spanje, B. Bk. 3 pc. 42½; Rusl., Obl. bij Hope en Co. 5 pc. 104, Cert. bij Stieglitz 1855, 6de serie 99½, 5 pc. Oostenrijk, Met. 5 pc. 54½, dito 2½ pc. 28%, dito Rente Amst. 5 pc. 74½, dito Nationale 1854 5 pc. 58½.

Wisselkoers.

2/m. Parijs . . . . . f 55½	2/m. Livorno . . . . . f 38½
Zigt 55½	" Napels 78½
2/m. Bordeaux 55	3/m. Petersburg 168
½/m. 55½	6/w. Weenen 92
3/m. Madrid 240	" Augsburg 99
" Cadix 241	" Frankfurt 99¾
" Seville 238	2/m. Hamburg 35½
" Bilbao 238	Zigt 35½
" Lissabon 40¾	2/m. Londen 11.57½
" Porto 40¾	Zigt 11.62½
2/m. Genua 45½	Rotterdam . . . . . ¼

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 3 Jan. België 2½ pc. 56½g; 4½ pc. 98½; Metal. 56½g; Nation. 61½; Spanje 1½ pc. 32½g; 3 pc. 42½g.
PARIS, 3 Jan. Rente kont. 4½ pc. 96. - in likw. 3 pc. 68.75; Credit mobilier 780. -; Fr.-Oost. Spoorw. 551. -; Russ. Spoorw.-Aktiën. -; Spanje 1½ pc. 38½; 3 pc. 43¾; Passive -; Cred. Spanje -; Rom. Leening -.
MADRID, 2 Jan. Spanje 3 pc. 43.65; 1½ pc. 33.65.
LONDEN, 3 Jan. Cons. 95½ a -; Braz. 75 pc. -; 3 pc. Mexiko 22½ a -; 4½ pc. Peru 92½; 3 pc. id. 70¾; 4½ pc. id. doll. bonds -; Grenada uitgest. - a -; id. werkelijke - a -; 5 pc. Venez. 27¾ a -; 2½ pc. id. 14½ a -; 5 pc. Port. 44¾ a -; 3 pc. Spanje 44½ a -; 1½ pc. id. 83 a -; Coupons 4¾ a -; Passive - a -; 4½ pc. Russen - a -; 5 pc. id. 109¼ a -; 2½ pc. Holland 65½ a -; 4 pc. id. 101¾ a -; Illinois Shares - a -; id. 7 pc. Oblig. - a -; Sardinië - a -; Ecuador - a -.
WEENEN, 3 Jan. Met. 5 pc. 71.30; 2½ pc. -; Nat. 78.60; Loten 1854 4 pc. -; Bank-Aktiën 896; Noord-Baan-akt. 192; Oostenr. Cred. Loten -; Cred. Anst. 203. -; O.-Fr. Spoorw.-akt. 271. -; Lomb. Venetiaans. -; Nieuwe -; Wissel op Londen 3/m. 12.52½; Parijs -; Frankf. -; Amst. -; Goud -; Zilver -.
BERLIJN, 3 Jan. Metalliek 5 pc. 56¾; Nationale 61¾; Stiegl. 5de serie 95½; 6de id. 104¾; Rusland 5 pc. 106; Nieuwe 3 pc. 64; Pruis. Staats. 4½ pc. 99¾; id. Nieuwe 5 pc. -; Fr. Oost. Spoorw. -; Credit -; Wissel op Londen 2/m. 6th. 17½; Parijs 78½; Hamburg 149½; Amst. zigt 141½; 2/m. -; Weenen 78½; Petersburg 97½.
HAMBURG, 3 Jan. Mexikanen -; Spanje 3 pc. 39¾; 1½ pc. 30%; Rusland 3 pc. 62; 4½ pc. Vereinsb. 98¾; Noord-Duits. bank 85½; Wiss. op Lond. 13.02½; Amst. 35.80; Diskonto -.
FRANKFORT, 3 Jan. Metalliek 5 pc. 55; Nation. 60¾; Cred. Akt. -; Spanje 3 pc. 41¾; 1½ pc. 32½; Bankakt. -; Wissel op Londen 116½; Weenen 92½; Parijs -; Diskonto -.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIËN.

Metalliek . . . . . f 23,15 a -	Pruisische . . . . . f 34½ a -
Napelsche . . . . . -	Spaansche . . . . . 2,41½ -
Div. in £ 11,57½	Hamb. Russ. . . . . 32½ -
Eng. Russen 11,57½	Russ. in Z. R. . . . . 34 -
Fransche 55½	Polen . . . . . -
Belgische 55¾	Fl. 27½
Buitenl. Spanje f 55½. Nation. Met. d° 1 Julij 1859; f 28.80.	Coup. Portugal f 11.60.

SPECIE-COÛRS.

GOUDEN SPECIËN.

Stukken à f 10 per Stuk	f 9,60 à 9,70
Oude Gerande Dukaten	5,50 " 5,60
Wigtige Souvereinen	11,65 " 11,75
Pistolen	9,50 " 9,60
Stukken van 20 Franks	9,25 " 9,35
Baren Goud en Speciën à f 1442,60 per Ned. & fijn 9¼ à 10¼ pc.	

ZILVEREN SPECIËN.

Piasters	per Stuk f 2,55 à 2,60
Stukken van 5 Franks	2,33 " 2,36
Brabandsche Kroonen	2,65 " 2,70
Fransche	f 2,70 f 2,75
Pruisische Daalders	1,75 " 1,78
Zilver 1000 à 980	f 104,20 à 105,-
900 - 700	f 104,20 à 105,-

HANDELSBERICHTEN.

GRAANMARKT.
AMSTERDAM, 4 Januarij.
Tarwe in een doer; 144 g with, Beolsche f 334, 130 g h. dito f 315, 127 g n. Geldersche f 270.
ROTTERDAM, 3 Jan. Koolzaad; Vlaamsch gestort 60 l. SCHIEDAM, 3 Jan. Koolzaad; Verkecht: 144/2 g j. Pernau f 210 4/m.; 143/2 g Reval f 108 6/w.; 144/2 g Koersche f 200 6/w. - Gerst: 138/2 g Reval f 210 6/w.; 129/2 g Koers. f 198 6/w. - Moutwijn f 13,25; Jenever f 18,75; Amst. Proef f 20,- per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling f 1,40 per keel.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.
TEXEL, 3 Jan. Besier, Elisabeth, en Antoinette, Batavia Van Marle, Amalia Augusta, id. - 4 Jan. Visser, Elisa Suriname.
BROUWERSHAVEN, 3 Jan. Van Heiningen, Erasmus, Rott'n Batavia. Titcomb, Alexandrie, id. n. New-Orleans.
SURINAME, 24 Nov. Bouwer, Jonkvrouw Geertrui, Amst. Duinker, Triton, id.
UITGEZEILD:
TEXEL, 3 Jan. Cummings, Perseverance, London.
HELVOET, 3 Jan. Haines, Lijla, Baltimore.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 4 Januarij, in lading naar:
Keulen. H. Berns, Cöln N° 16.
Keulen. F. W. Meeuwse, Emma.
Mannheim. J. M. Kimpel, Harmonie.
Frankfort. J. W. Timmermans, Frankfort N° 21.
Maintz. G. Reichert, Maintz N° 4.
Maastricht. P. van IJwaarden, Stad Amsterdam.
AMSTERDAM, 30 December, vertrekken naar:
Keulen. W. Vogels, Cöln N° 14.
Rijnhoogte ARNHEM, 3 Jan. 36 p. 4 dum.
KEULEN, 3 - 16 vt. 9

PRIJZEN DER PERCELEN,

Gepaaid op Maandag 2 Januarij, in het O. Z. Heeren-Logement.
1. Huis en Erve, Singel, LL 17 en 19; f 23950, f 900.
J. Beckhoff. - 2. Huis, Achterhuis en Erve, Buitenkant, U. 96; f 11000, f 25, Opgehouden. - 3. Huis en Erve, Vrijzelstraat, X 609; f 5625, f 1200, R. W. Hartgerink. - 4. War-moerziederij, Binnendijkschen Buitenvelderschen Poort bij de Wetering, F 74; f 3350, f 100, H. van den Boomen. - 5. Huis en Erve, Prinsengracht, DD 527; f 4850, B. Keuch. - 6. Dito; Keizersgracht, W 469; f 2300; f 125, H. B. van Embden. - 7. Huis, Achterhuis en Erve, Boomsloot, N 298; f 3350, f 300, Opgehouden. - 8. Huis en Erve, Palmstraat, QQ 837; f 850, F. Fuchs. - 9. Dito, Prinsengracht, UU 610; f 2200, G. van Heerde. - 10. Dito, Tuinstraat, NN 358; f 700, f 300, J. Beckhoff. - 11. Twee Huizen en Erven, Anjeliërsgracht, OO 554 en 555; f 900, Opgehouden. - 12. Een Erf, Oostenburger Middenstraat, T 113; f 510, f 125, D. Vernij.

Advertentiën.

(2176) S. LUKKX, Openbaar Onderwijzer te Steenberg, vraagt tegen genot van de gewone verpleging en een behoorlijk salaris, een **HULPONDERWIJZER**, die admisse bezit voor de Fransche taal. Men addressere zich met franco brieven.

FIJNE NIZZA OLIJF-OLIE,

blank, zoet en zonder reuk; de zogenaamde MAAGDEN-OLIE, die zonder persing gewonnen wordt. De NIZZA-OLIE wordt door de kenners ver-boden die van GENUA gesteld en voor beter gehouden dan de PROVENCE-OLIE. Wij hebben ze in groote witte Flesschen voor den goedkoopsten prijs van 90 Cts., waarvan de kwaliteit zeer geroemd wordt. Zij zijn in Kistjes van 12 Flesschen; een billijk Rabat wordt toegestaan aan den handel.

Japansche SOYA in zwarte Kruikjes, Engelsche PICKLES, fijne TAFEL-AZIJN, Engelsche, Fransche en Dusseldorpsche MOSTERD, kleine ZOUT-BROODJES.

Delicious lekkere
GEMBER,
originele pakking,
KORT EN MALSCH.

Echte PATE PECTORALE van REGNAULD.
Echte PATE NAPÉ D'ARABIE van LANGRENIER.
EAU DE FLEURS D'ORANGER, 1ste kwal. Benige druppels geven eenen liefelijken smaak aan eenen frischen dronk water.

Echte Engelsche PEPEMUNT, GEMBERSCHIJF-JES.
Engelsche geprepareerde PEPEMUNT-OLIE, 30 à 40 druppels op Suiker, bij aanvallen van krampen en buikloop genomen, werken zeer gunstig en is zelfs vooral aan te bevelen, waar niet dadelijk geneeskundige hulp bij de hand is. 40 Cts. het Fleschje.

SPEELKAARTEN

met het etiket VERKOOPHUIS, uitmunterd van Papier en Druk en excellent schrijvende. Piket 15; Omber 20, Whist 25 Cents.

Eene groote sortering QUADRILLEDOOZEN, SCHAAK- en DAMSPELLEN, ENKTRAKBORDEN. VERKOOPHUIS.

Bij de Boekhandelaars C. L. VAN LANGENHUYSEN te Amsterdam en P. N. VERHOEVEN te 's Bosch, eenige Correspondenten voor Nederland, worden bestellingen aangenomen op eene nieuwe uitgave van:

COLLECTIO DECLARATIONUM
SACRAE CONGREGATIONIS
CARDINALIUM SACRI CONCILII TRIDENTINI
INTERPRETUM

AUCTORE JOH. FORTUNATO DE COMITIBUS ZAMBONI ROMANI JURISCOUS.

4 volumes petit in-4°.
Deze uitgave geschiedt onder de leiding en het toezigt van den Wel-Eerw. Pater BOUXX. Elk deel zal naar ongeveer 600 Bladzijden bevatten, en de prijs per deel omreeks f 5.- bedragen. Het eerste deel is ter perse en zal binnen kort verschijnen.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN Drukker en Uitgever.